

Dietetyka kliniczna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2023/2024
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	praktyczny
Poziom kształcenia	I rok II stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	<u>Zakład Dietetyki Klinicznej WUM</u> ul. Ciotka 27, 01-445 Warszawa <u>Zakład Zagrożeń Środowiskowych i Alergologii WUM</u> ul. Banacha 1a, blok E, I p. 02-091 Warszawa <u>Zakład Propedeutyki Onkologicznej WUM</u> Ul. Żwirki i Wigury 81, 02-091 Warszawa Budynek ZIAM pok. Nr 5 (parter)
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek Prof. dr hab. Bolesław Samoliński Prof. dr hab. Andrzej Deptała
Koordynator przedmiotu	Dr n. o zdr. Magdalena Milewska magdalena.milewska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Dr n. o zdr. Magdalena Milewska magdalena.milewska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Prof. dr hab. Bolesław Samoliński Prof. dr hab. Dorota Szostak- Węgierek Dr n. med. Iwona Boniecka Dr n. o zdr. Magdalena Milewska Dr n o zdr. Dominika Mękal Lek. Med. Bartosz Stangiewicz Mgr Aleksandra Bąkiewicz

Mgr Jakub Krawczyk

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	I, semestr I i II	Liczba punktów ECTS	7
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	48		
seminarium (S)	38		
ćwiczenia (C)	30		
e-learning (e-L)	-		
zajęcia praktyczne (ZP)	-		
praktyka zawodowa (PZ)	-		
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	59		

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Dostarczenie wiedzy z zakresu postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych
C2	Rozwinięcie umiejętności oceny sposobu żywienia i jego modyfikacji
C3	Rozwinięcie umiejętności kompleksowej oceny stanu odżywienia
C4	Rozwinięcie umiejętności prowadzenia opieki żywieniowej nad pacjentem
C5	Przygotowanie do pracy w zespole żywieniowym
C6	Uświadomienie odpowiedzialności zawodowej

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
--	---

zgodnie ze standardami uczenia się	
------------------------------------	--

Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:

W1	Wymienia zasady fizjologii żywienia oraz biochemii klinicznej i potrafi je wykorzystać w planowaniu żywienia (EW_30)
W2	Wykazuje znajomość zasad żywienia klinicznego obejmującego: żywienie dojelitowe z wykorzystaniem diet przemysłowych w zapobieganiu i leczeniu niedożywienia (EW_51)
W3	Definiuje i rozpoznaje problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych(EW_56)
W4	Zna i rozumie znaczenie współpracy w interdyscyplinarnym zespole specjalistów z zakresu medycyny i nauk o zdrowiu (EW_76)

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

U1	Potrafi posługiwać się dostępnymi dowodami naukowymi w kontekście podejmowania decyzji w poradnictwie dietetycznym (EU_04)
U2	Wykazuje rolę dietetyka w zespole terapeutycznym (EU_56)
U3	Stawia diagnozę dietetyczną oraz szkoli i przygotowuje materiały edukacyjne dla pacjenta (EU_19)
U4	Opracowuje jasne i zrozumiałe instrukcje dla personelu realizującego opiekę żywieniową (EU_13)
U5	Przeprowadza wywiad żywieniowy i ocenia sposób żywienia oraz stan odżywienia osoby badanej w oparciu o odpowiednie narzędzia 9EU_17)
U6	Określa ryzyko niedożywienia szpitalnego i podejmuje odpowiednie działania zapobiegawcze działając wspólnie z lekarzami i pielęgniarkami w ramach zespołu terapeutycznego zapewniającego opiekę żywieniową (EU_24)
U7	Ustala wskazania do wspomaganie i/lub/ leczenia żywieniowego z wykorzystaniem dostępnych w Polsce diet przemysłowych, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego w korygowaniu zaburzeń (EU_27)
U8	Planuje żywienie domowe pacjentów wypisanych ze szpitala (EU_28)
U9	Interpretuje wyniki podstawowych badań laboratoryjnych i wykorzystuje je w planowaniu i monitorowaniu postępowania żywieniowego (EU_20)

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	<i>(pole nieobowiązkowe)</i> Efekty w zakresie
---------------------------------	--

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	-
W2	-

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	-
U2	-

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Posiada świadomość ograniczeń swojej wiedzy (EK_01)
K2	Przestrzega tajemnicy zawodowej. Przestrzega praw pacjenta, w tym prawa do rzetelnej informacji na temat proponowanego postępowania żywieniowego (EK_08)
K3	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe. Rozpoznaje własny poziom kompetencji i ograniczenia w praktycznym wykonywaniu zawodu (EK_15)

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
W	Żywność po zbiegach chirurgicznych w obrębie jamy brzusznej (górny i dolny odcinek pp, układ rozrodczy).	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Rola diety w leczeniu otyłości olbrzymiej (dieta, farmakoterapia, leczenie endoskopowe i chirurgiczne, rola diety w okresie przedoperacyjnym - zasady i skuteczność)	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Mechanizmy ustępowania zaburzeń metabolicznych po operacjach bariatrycznych (m.in. hipoteza zmniejszonej podaży energii, zmniejszonego wchłaniania, przedniego i tylnego jelita, grelinowa, flory bakteryjnej, aminokwasów rozgałęzionych) Zasady postępowania dietetycznego i suplementacji w zależności od rodzaju operacji bariatrycznej	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Co to jest alergia? Co to jest alergia pokarmowa?	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Diagnostyka alergii pokarmowej. Diagnostyka różnicowa alergii pokarmowej.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Leczenie alergii pokarmowej.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Anatomia gardła i krtani, Fizjologia i patofizjologia połykania. Objawy dysfagii. Wywiad różnicujący. Diagnostyka zaburzeń połykania	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Charakterystyka zaburzeń połykania w grupie chorych po urazach głowy, z chorobami neurologicznymi, z nowotworami	EW_30; EW51; EW_56; EW_76

	głowy i szyi. Dieta w zaburzeniach połykania – główne założenia, profilaktyka powikłań dysfagii.	
W	Wykorzystanie potrójnej adaptacji w planowaniu diety. Schemat IDDSI. Wskazania do żywienia dojelitowego.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Procedura przeprowadzenia badania FEES i VFS. Sporządzanie opisów wyników badań ze wskazaniem roli dietetyka	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Odmienności w postępowaniu dietetycznym u osób z różnymi typami niepełnosprawności	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Zastępowania naturalnych funkcji organizmu i ich wspomaganie: wentylacja, ECMO, farmakologiczne wspomaganie perfuzji i diurezy, wspomaganie gojenia się ran. Sepsa.	Ew_21; EW_56: EW_76
W	Zmiany metabolizmu w trakcie wentylacji mechanicznej	Ew_21; EW_56: EW_76
W	Zmiany w gospodarce wodno-elektrolitowej u chorych w trakcie farmakoterapii nadciśnienia tętniczego i niewydolności serca	Ew_21; EW_56: EW_76
W	Omówienie protokołu ERAS z podkreśleniem elementów żywieniowych.	Ew_21; EW_56: EW_74; EW_76
W	Ocena zapotrzebowania na energię przy użyciu kalorymetrii pośredniej. Problematyka oceny zapotrzebowania na energię w różnych sytuacjach klinicznych	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Analiza składu ciała – charakterystyka dostępnych metod, użyteczność kliniczna. Różnice etniczne w składzie ciała. Ocena zapotrzebowania na energię przy użyciu kalorymetrii pośredniej. Problematyka oceny zapotrzebowania na energię w różnych sytuacjach klinicznych. Analiza dostępnych wzorów i ich wykorzystanie w różnych sytuacjach klinicznych	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Postępy w dietetycznym leczeniu chorób układu sercowo-naczyniowego. Jajka – czy ograniczać spożycie u pacjentów kardiologicznych? Olej kokosowy- czy jest bezpieczny? Słodziki- możliwe efekty metaboliczne	EW_30; EW51; EW_56;
W	Otyłość a nowotwory. Wpływ żywienia na adipocytokiny. Suplementy diety w profilaktyce i leczeniu nowotworów. Diety alternatywne- krytyczne spojrzenie.	EW_30; EW_56;
W	Nowości i kontrowersje w dietetyce.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Zmiany inwolucyjne. Starzenie się fizjologiczne vs. Patologiczne. Główne problemy żywieniowe. Elementy wywiadu żywieniowego poszerzone o całościową ocenę geriatryczną. Identyfikacja czynników ryzyka niedożywienia.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Wielkie problemy geriatryczne – dysfagia, sarkopenia, zespół kruchości i niedożywienie. Diagnostyka i leczenie z uwzględnieniem wskazań do leczenia żywieniowego i suplementacji diety.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Interakcje leków z żywnością oraz suplementami diety. Redukcja masy ciała u osoby starszej – czy jest wskazana? Konsekwencje otyłości sarkopenicznej. Jak ocenić niedożywienie u osoby otyłej?	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
W	Zasady żywienia osób starszych. Interpretacja badań laboratoryjnych – trudności, czynniki wpływające na wartości badań.	EW_30; EW51; EW_56; EW_76
Seminaria	Profilaktyka nowotworowa. Epidemiologia nowotworów. Uwarunkowania genetyczne, uwarunkowania środowiskowe i styl życia. Czynniki ryzyka zachorowania na nowotwór. Najważniejsze czynniki żywieniowe zwiększające / zmniejszające ryzyko rozwoju nowotworów złośliwych. Zalecenia według „Kodeksu walki z Rakiem	EU_19

Seminaria	Dieta w chorobach nowotworowych. Rola prawidłowego żywienia w chorobach nowotworowych. Czynniki wpływające na sposób żywienia w chorobach nowotworowych (niewiązane z chorobą nowotworową, związane z chorobą nowotworową). Ocena zapotrzebowania na energię i składniki pokarmowe. Żywnienie w trakcie chemioterapii. Suplementy diety i zioła a chemioterapia. Dieta łatwostrawna- kiedy zalecana, kiedy nie będzie zalecana.	EU_4; EU_56; EU_19
Seminaria	Zalecenia żywieniowe dla poszczególnych typów nowotworów złośliwych - rak trzustki, szpiczak mnogi, rak płuca, rak żołądka (zalecenia żywieniowe po resekcji tego narządu). Zalecenia żywieniowe po operacjach chirurgicznych z powodu nowotworów przewodu pokarmowego. Radioterapia- skutki uboczne napromieniowania w obrębie klatki piersiowej oraz jamy brzusznej i miednicy. Zalecenia żywieniowe w trakcie radioterapii, w trakcie hormonoterapii raka piersi.	EU_4; EU_56
Seminaria	Opracowanie zaleceń dietetycznych, planowanie jadłospisu, ustalenie założeń diety (wartości energetycznej, zawartości poszczególnych składników odżywczych, produktów, potraw i technik kulinarnych, produktów dozwolonych i przeciwwskazanych) u chorych na nowotwory. Analiza przypadków.	EU_04; EU_56; EU_19; EU_13
Seminaria	Opracowanie jadłospisu i zaleceń dietetycznych dla chorego na nowotwór złośliwy w trakcie chemioterapii.	EU_56; EU_17; EU_19
Seminaria	Problematyka żywienia pacjentów bariatrycznych w okresie okołoperacyjnym cz. I	EK_01, EK_08 U1, U2, U3, U4, U8
Seminaria	Problematyka żywienia pacjentów bariatrycznych w okresie okołoperacyjnym cz. II	EK_01, EK_08 EU_04; EU_56; EU_19; EU_13
Seminaria	Postępowanie w alergiach pokarmowych cz. I	EU_56; EU_13; EU_19
Seminaria	Postępowanie w alergiach pokarmowych cz. II	EU_56; EU_13; EU_19
Seminaria	Charakterystyka konsystencji wg IDDSI w praktyce. Potrójna adaptacja	EU_56; EU_13; EU_17; EU_28
Seminaria	Badania przesiewowe w zaburzeniach połykania. Podejmowanie decyzji odnośnie leczenia żywieniowego u chorych z zaburzeniami połykania	EK_08, EK_15 EU_13; EU_17; EU_24
Seminaria	Analiza wyników badania endoskopowego zaburzeń połykania	EU_28, EU_27
Seminaria	Zmiany w gospodarce wodno-elektrolitowej u chorych w trakcie farmakoterapii nadciśnienia tętniczego i niewydolności serca	EU_13, EU_15; EU_24
Seminaria	Zmiany metabolizmu w trakcie wentylacji mechanicznej. Sepsa.	EU_13, EU_15; EU_24
Seminaria	Badania składu ciała, analiza surowych danych fizycznych	EU_17
Seminaria	Kalorymetria pośrednia – użyteczność kliniczna	EK_08 U1, U4, U5
Seminaria	Żywnienie osób starszych – przypadki cz. I	EU_04; EU_17; EU_20, EU_28
Seminaria	Żywnienie osób starszych – przypadki cz. II	EU_04; EU_17; EU_20, EU_28
Seminaria	Żywnienie osób starszych – przypadki cz. III	EU_04; EU_17; EU_20, EU_28
Ćwiczenia	Badania składu ciała i ich interpretacja w odniesieniu do stanu odżywienia i stanu klinicznego. BIA Pomiary antropometryczne i badania składu ciała Powtórzenie i przygotowanie do zaliczenia	EU_17
Ćwiczenia	Planowanie jadłospisów dla pacjentów po operacjach bariatrycznych w oparciu o określone wytyczne (dot. wartości energetycznej i odżywczej d. półpłynna).	EU_13; EU_56 EK_01, EK_08
Ćwiczenia	Ocena wartości energetycznej i ożywczej pacjentów leczonych chirurgicznie z powodu otyłości w okresie odległym od zabiegu	EU_56; EU_19
Ćwiczenia	Żywnienie pacjentów po operacjach w obrębie jamy brzusznej – analiza jadłospisów szpitalnych	EU_13; EU_56 EK_01, EK_08; EK_15

Ćwiczenia	Badania składu ciała i ich interpretacja w odniesieniu do stanu odżywienia i stanu klinicznego. BIA. (zaliczenie)	EU_04
Ćwiczenia	Kalorymetria pośrednia w praktyce	EU_17
Ćwiczenia	Żywnienie ciężko chorych	EU_04; EU_56; EU_19; EU_13; EU_17; EU-27 EK_01, EK_08; EK_15
Ćwiczenia	Żywnienie chorych z nowotworami głowy i szyi – studium przypadku	EU_04; EU_56; EU_19; EU_13; EU-27; EU_28 EK_01, EK_08; EK_15
Ćwiczenia	Żywnienie w dysfagii (przygotowanie diet o różnej konsystencji) cz. I	EU_56; EU_28 EK_01, EK_08; EK_15
Ćwiczenia	Żywnienie w dysfagii (przygotowanie diet o różnej konsystencji) cz. II	EU_56; EU_28 EK_01, EK_08;

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie, rozpoznanie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011
2. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Zapobieganie i leczenie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2012
3. Grzymisławski M., Gawęcki J., Żywnienie człowieka zdrowego i chorego. T. 2 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010
4. Gawęcki J., Roszkowski W., Żywnienie człowieka a zdrowie publiczne. T. 3 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010
5. Ciborowska H., Rudnicka A., Dietetyka. Żywnienie zdrowego i chorego człowieka, PZWL, Warszawa 2007
6. Kunachowicz H., Nadolna I., Tabele wartości odżywczej produktów spożywczych, IŻŻ, Warszawa 2014
7. Kunachowicz H., Nadolna I., Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw, PZWL, Warszawa 2017
8. Jarosz M., Normy żywienia dla populacji polskiej – nowelizacja, Wyd. IŻŻ 2020
9. Sobotka L.(red.), Podstawy żywienia klinicznego, wydanie IV, Wydawnictwo Scientifica, 2013
10. Jamróz B., Chmielewska J., Milewska M. Instrumentalne metody oceny zaburzeń połykania. Wydawnictwo Medyk 2019
11. Boniecka I. Lisik W. Dietetyka w chirurgii bariatrycznej PZWL Warszawa 2023
12. Małgorzewicz S. Żywnienie kliniczne. Praktyczne zagadnienia Tom I i II Czelej, Kraków 2020
13. Szostak-Węgierek D. Żywnienie osób starszych PZWL 2020

Uzupelniająca

1. Sobotka L. Basics in Clinical Nutrition, wydanie 5, Wydawnictwo GALEN 2019
2. Matysiak_Luśnia K. Żywnienie krytycznie chorych Makmed 2023

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
EW_30; EW51; EW_56; EW_76	Egzamin	60%

EU_04; EU_13; EU_17; EU_19; EU_20; EU_24; EU_27; EU_28; EU_56		
EU_04; EU_13; EU_17; EU_19; EU_20; EU_24; EU_27; EU_28; EU_56	<p>Karta seminaryjna i karta ćwiczeń na zajęciach (zaakceptowana przez prowadzącego zajęcia)</p> <p>Dodatkowo:</p> <p>Moduł (wykłady plus seminaria) prowadzony przez dr I. Boniecką i lek. Med. B. Stangiewicza (osoba prowadząca zaliczenie lek. Med. B. Stangiewicz)</p> <p>Moduł (wykłady plus seminaria) prowadzony przez dr M. Milewską (osoba prowadząca zaliczenie dr M. Milewska)</p> <p>Blok zajęć z Zakładem Propedeutyki Onkologicznej – zaliczenie testowe (osoba prowadząca zaliczenie dr D. Mękal)</p> <p>Semestr letni: ćwiczenia dotyczące badań składu ciała – zaliczenie testowe (6 pytań)</p>	<p>100%</p> <p>60%</p> <p>60%</p> <p>60%</p> <p>60%</p> <p>60%</p>
EK_01_EK_08; EK_15	Obserwacja przez prowadzącego, ocena podejmowanych decyzji przez studentów	100%

9. INFORMACJE DODATKOWE

Zaliczenie przedmiotu – min. 60% wszystkich punktów możliwych do zdobycia z przeprowadzonych zaliczeń. W przypadku nie uzyskania wymaganej ilości punktów możliwe jest jedno zaliczenie poprawkowe.

Terminy zaliczeń będą ustalone indywidualnie z prowadzącymi zajęcia.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich